

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Український гідрометеорологічний центр

**Агromетеорологічний бюлетень
по території України**

**за першу декаду липня 2023 р.
№ 19**

Видається з 1921 року

Київ 2023

**Відповідальний за випуск
Відповідальний редактор**

**М.І. Кульбіда
Т.І. Адаменко**

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

© Український гідрометеорологічний центр, 2023 р.

**01030, Київ - 30, вул. Золотоворітська, 6-в
тел. 044 239 93 68**

Метеорологічні умови першої декади липня 2023 р.

Перша декада липня розпочалася істотним підвищенням температури повітря, а в середині декади були відмічені найвищі температури нинішнього літа (максимальні та середні добові) у більшості областей. В останні дні декади активні атмосферні процеси обумовили суттєве похолодання та сильні дощі, зливи, часом у супроводі гроз із градом та сильними поривами вітру у багатьох областях. У деяких районах східних, центральних та північних областей була відмічена рекордна кількість опадів як за добу, так і за декаду. Проте розподіл опадів був вкрай нерівномірним, в окремих районах західних, центральних та південних областей їх кількість за декаду не перевищила 5-20 % норми або ж було зовсім сухо.

В районах, де кількість опадів за декаду складала 1-2 місячні норми (досягала критеріїв СГЯ), зливами та градом було завдано збитків посівам сільськогосподарських культур (полягання рослин, пошкодження градом).

Тривалість сонячного сяйва за декаду становила від 84 до 121 години.

Температура. Середня обласна декадна температура повітря виявилася на 1,0-1,9 °С, у східних, Дніпропетровській, Запорізькій та Херсонській областях – на 2,0-2,7 °С вищою за норму і становила від плюс 19,9 °С на заході до плюс 25,5 °С на південному сході країни.

Максимальна температура повітря упродовж декади у північних та західних областях підвищувалася до плюс 29-33 °С, на решті території – до плюс 34-38 °С, в окремих районах Миколаївської області – до плюс 39-40 °С.

Упродовж 1-3 днів у Дніпропетровській, більшості районів південних, в окремих районах Харківської, Полтавської, Кіровоградської та Вінницької областей максимальна температура повітря досягала або перевищувала плюс 35 °С.

У Миколаєві було досягнуто абсолютний максимум температури повітря (+40 °С) першої декади липня за період спостережень починаючи із 1951 року.

Мінімальна температура повітря у найпрохолодніші ночі знижувалася до плюс 9-13 °С, у Чернівецькій, Миколаївській, Херсонській та Запорізькій областях – до плюс 14 -16 °С (рис. 1).

Поверхня ґрунту у найтепліші дні нагрівалася до плюс 50-67 °С, вночі вона охолоджувалася до плюс 9-13 °С, у Запорізькій області – до плюс 15 °С.

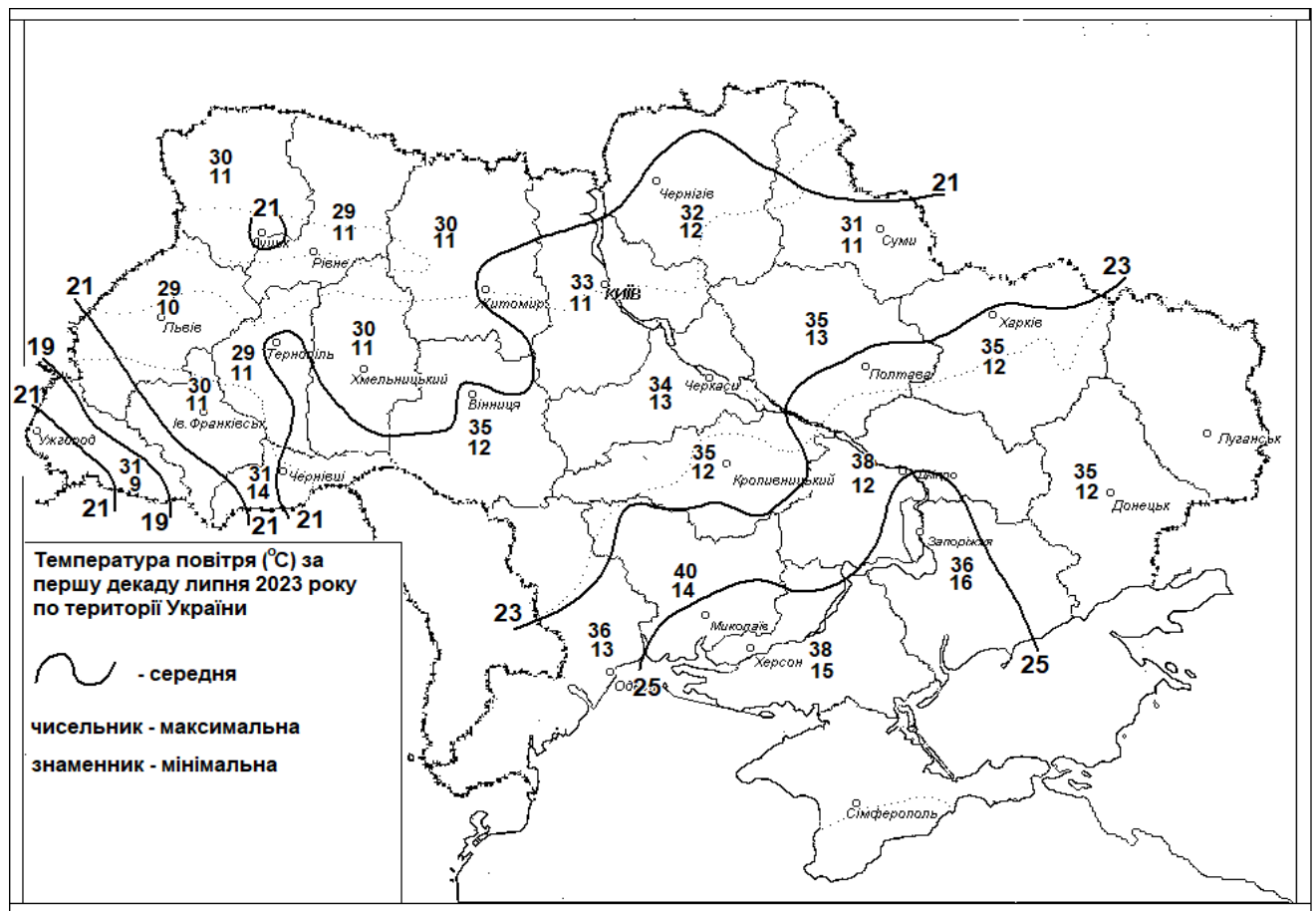

Рис.1 Температура повітря (°С) за першу декаду липня 2023 року по території України

Опади різної інтенсивності, місцями у вигляді злив із шквалами, грозами, градом спостерігалися упродовж 1-6 днів майже по всій території країни.

Середня обласна їх кількість за декаду у Закарпатській, Волинській, Чернівецькій та Херсонській областях не перевищила 38-47 % норми (7-13 мм), у Дніпропетровській та Тернопільській областях – 58-74 % норми (14-15 мм). Близькою до норми кількість опадів була у Запорізькій, Миколаївській, Сумській, Житомирській, Вінницькій та Львівській областях (18-33 мм), на решті території вона становила 128-237 % декадної норми (35-71 мм).

У розрізі метеостанцій найбільша кількість опадів відмічалася на метеостанції Слобожанське Харківської області – 617 % декадної норми (111 мм), на метеостанції Покошичі Чернігівської області – 514 % норми

(108 мм), на метеостанції Миронівка Київської області – 388 % норми (101 мм), на метеостанції Чигирин Черкаської області – 500 % норми (100 мм). При цьому в окремих районах Дніпропетровської, Херсонської, Миколаївської та Волинської областей опадів майже не було або не було зовсім (рис.2).

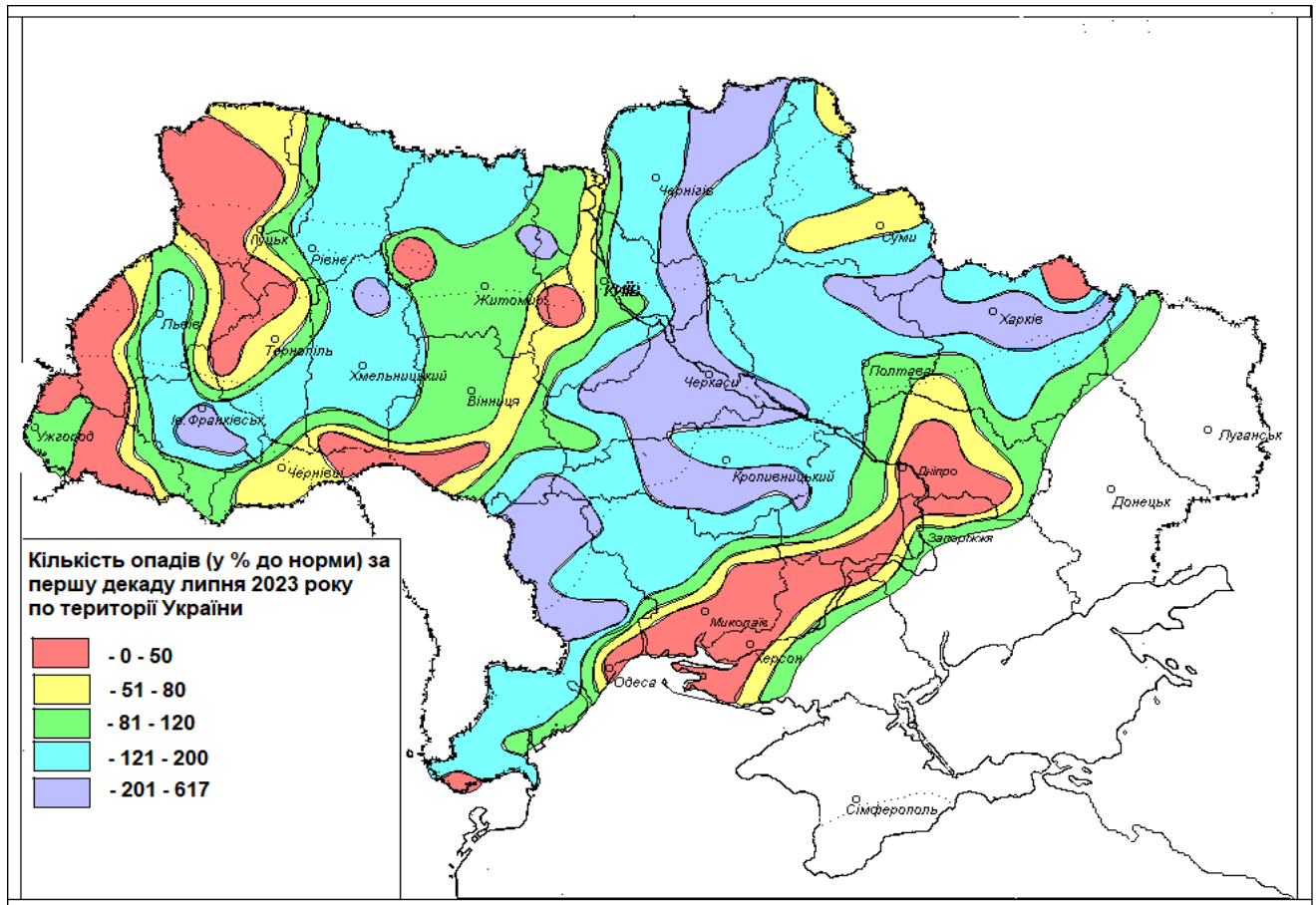

Рис.2 Кількість опадів (% до норми) за першу декаду липня 2023 року по території України

На метеостанціях Слобожанське (Харківська область), Гадяч (Полтавська область) та Дрогобич (Львівська область), де випало 111, 95 та 108 мм, на 11-1-21 мм відповідно було перевищено найбільшу кількість опадів за першу декаду липня за період спостережень з 1961 року.

Добовий максимум опадів в Івано-Франківській, багатьох районах Київської, Чернігівської, Черкаської, в окремих районах Полтавської, Кіровоградської, Харківської, Одеської, Львівської та Рівненської областей досягав 30-63 мм (1-3 декадні норми), місцями на Чернігівщині, Полтавщині та Харківщині – 88-95 мм (1,5 місячної норми).

На метеостанціях Гадяч Полтавської області (09.07.2023) та Покошичі Чернігівської області (07.07.2023), де за добу випало 89 та 95 мм відповідно, було на 16-18 мм перевищено добовий максимум опадів у липні за весь період спостережень.

Середня декадна температура ґрунту на глибині 10 см становила плюс 21-25, у південних та Дніпропетровській областях – плюс 26-28 °С. Упродовж 6-10 днів в один із строків спостережень вона підвищувалася до плюс 25 °С і вище на всій території країни.

Відносна вологість повітря в середньому становила 58-79 %. У багатьох районах південних, центральних (за винятком Полтавської), в окремих районах Харківської, Чернігівської, Київської та Закарпатської областей упродовж 1-3, у Миколаївській - 4-7, днів у денні години відмічалось зниження відносної вологості повітря до 30 % і нижче.

Вітер. Упродовж 1-5 днів у багатьох районах південних, центральних, північних, в окремих районах Харківської, Хмельницької та Тернопільської областей спостерігалось посилення швидкості вітру до 15-19 м/с, місцями в Одеській, Миколаївській, Дніпропетровській та Чернігівській областях – пориви вітру сягали 20- 24 м/с.

Вплив погодних умов на стан сільськогосподарських культур

Незважаючи на досить тривалу хвилю спекотної погоди, агрометеорологічні умови для вегетації сільськогосподарських культур упродовж декади залишалися в цілому задовільними. Погіршення стану пізніх сільгоспкультур не спостерігало завдяки досить високій для липня вологості повітря в денні години, яка не дозволяла рослинам в'янути, а тривалість дії високих температур повітря не була критичною.

Дощі, що відмічались упродовж декади, були сприятливим фактором для поповнення вологозапасів ґрунту на посівах пізніх технічних культур та бульбокоренеплодів, пом'якшували негативну дію високих температур повітря та ґрунту, зокрема на процеси бульбоутворення картоплі та ріст і розвиток кореня цукрових буряків. Разом з тим, зливи і сильні дощі в поєднанні із шквалистим посиленням вітру, були несприятливими для досягання зерна озимих та ранніх зернових с.-г культур, місцями спостерігалось полягання незібраних посівів озимої пшениці та ярого ячменю.

За повідомленням агрометеорологів у районах випадіння граду західних, північних та східних областей спостерігалось локальне пошкодження посівів озимого ріпаку, кукурудзи, сої та городніх культур на присадибних ділянках.

Одночасно, погодні умови сприяли розвитку збудників хвороб. Умови для проведення польових робіт були переважно малосприятливі, через випадіння опадів і місцями сильно зволоженого верхнього шару ґрунту.

Теплозабезпечення

Станом на 10 липня суми ефективних температур повітря вище +5 °С у Львівській та Івано-Франківській областях були на 10-40 °С нижчими за норму, у решті областей – вищими на 20-55 °С; суми температур вище +10 °С були близькими або на 15-45 °С нижчими норми і у розрізі агрокліматичних зон становили (табл.1)

Таблиця 1

Агрокліматичні зони	Сума ефективних температур			
	вище +5 °С		вище +10 °С	
	Середня багаторічна за період 1991-2020 рр.	2023 р.	Середня багаторічна за період 1991-2020 рр.	2023 р.
Степ	1105-1230	1150-1265	635-725	620-715
Лісостеп	960-1110	980-1130	495-635	490-615
Полісся	960-1000	895-1055	465-545	420-545

Зволоження ґрунту

Станом на 10 липня у західних, на багатьох площах північних областей під озимими зерновими культурами вологозабезпечення було надлишковим (89-120 мм) для періоду дозрівання зерна, в районах випадіння сильних злив місцями відмічалось перезволоження метрового шару ґрунту.

На Київщині, в окремих районах Вінницької та Сумської областей зволоження 0-100 см шару ґрунту було оптимальним (71-80 мм продуктивної вологи).

Під **ранніми яровими культурами** на більшості площ західних, північних, на окремих площах центральних та Харківської областей вологозабезпечення метрового шару ґрунту було надлишковим для періоду дозрівання зерна (81-120 мм). На окремих площах Київської, Волинської, Черкаської та Харківської областей зволоження метрового шару було оптимальним (64-76 мм), місцями на Вінниччині - недостатнім (56 мм продуктивної вологи).

Вологозабезпечення під **кукурудзою**, як орного, так і метрового шарів ґрунту у північних, на більшості площ західних, центральних та Харківської областей залишалося на достатньому (відповідно 22-30 мм та 126-160 мм і більше) та задовільному (відповідно 11-20 мм та 82-116 мм продуктивної вологи) рівнях. Місцями у північних та західних областях ґрунт був перезволожений. На окремих площах Волинської та Дніпропетровської областей 0-20 см та 0-100 см шари ґрунту були зволожені недостатньо (відповідно 5-9 мм та 47-73 мм продуктивної вологи) (рис.3).

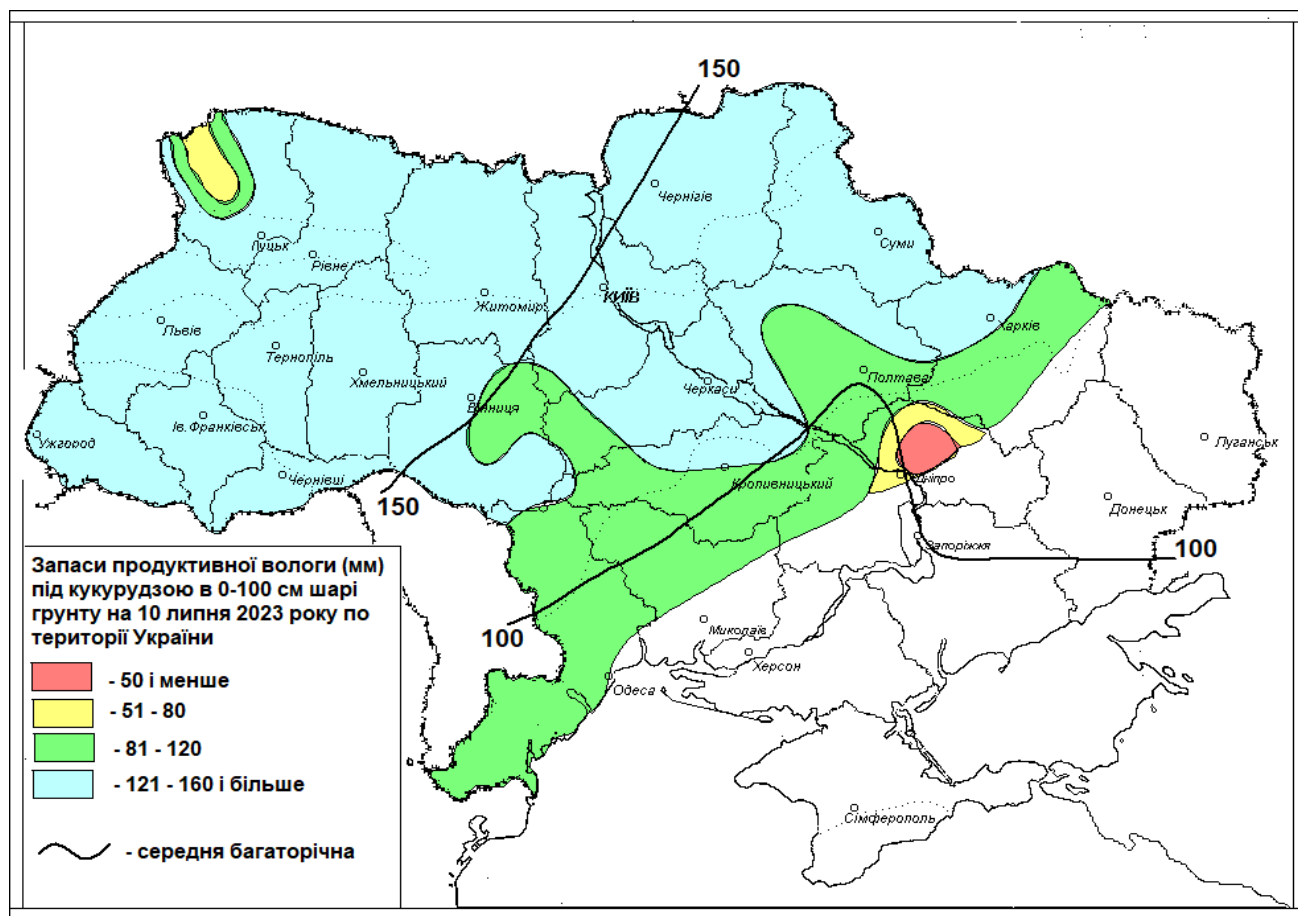

Рис.3 Запаси продуктивної вологи (мм) у метровому шарі ґрунту під кукурудзою за першу декаду липня 2023 року по території України

Під **цукровим буряком** зволоження орного та метрового шарів ґрунту на більшості площ було достатнім та оптимальним (25-32 мм та 85-136 мм), на Полтавщині – недостатнім, у 0-20 см шарі ґрунту містилося менше 10 мм, у 0-100 см - 61 мм продуктивної вологи.

Під **соняшником** запаси продуктивної вологи в орному шарі ґрунту були задовільними (11-19 мм) та достатніми (22-43 мм). На багатьох площах Дніпропетровської, в окремих районах Харківської, Херсонської та Одеської областей вологозабезпечення 0-20 см шар ґрунту знизилося до незадовільних (менше 10 мм продуктивної вологи) показників.

У метровому шарі ґрунту показники вологозабезпечення на більшості площ залишалися на достатньому (82-120 мм) та оптимальному (128-160 мм і більше продуктивної вологи) рівнях. Задовільне зволоження ґрунту (58-76 мм) відмічалось на окремих площах Одеської, Херсонської, Дніпропетровської та Харківської областей. В окремих районах цих областей метровий шар ґрунту був зволожений недостатньо і містив менше 50 мм продуктивної вологи, місцями на Одещині 0-100 см шар ґрунту був майже сухий (містилося менше 10 мм продуктивної вологи)(рис.4).

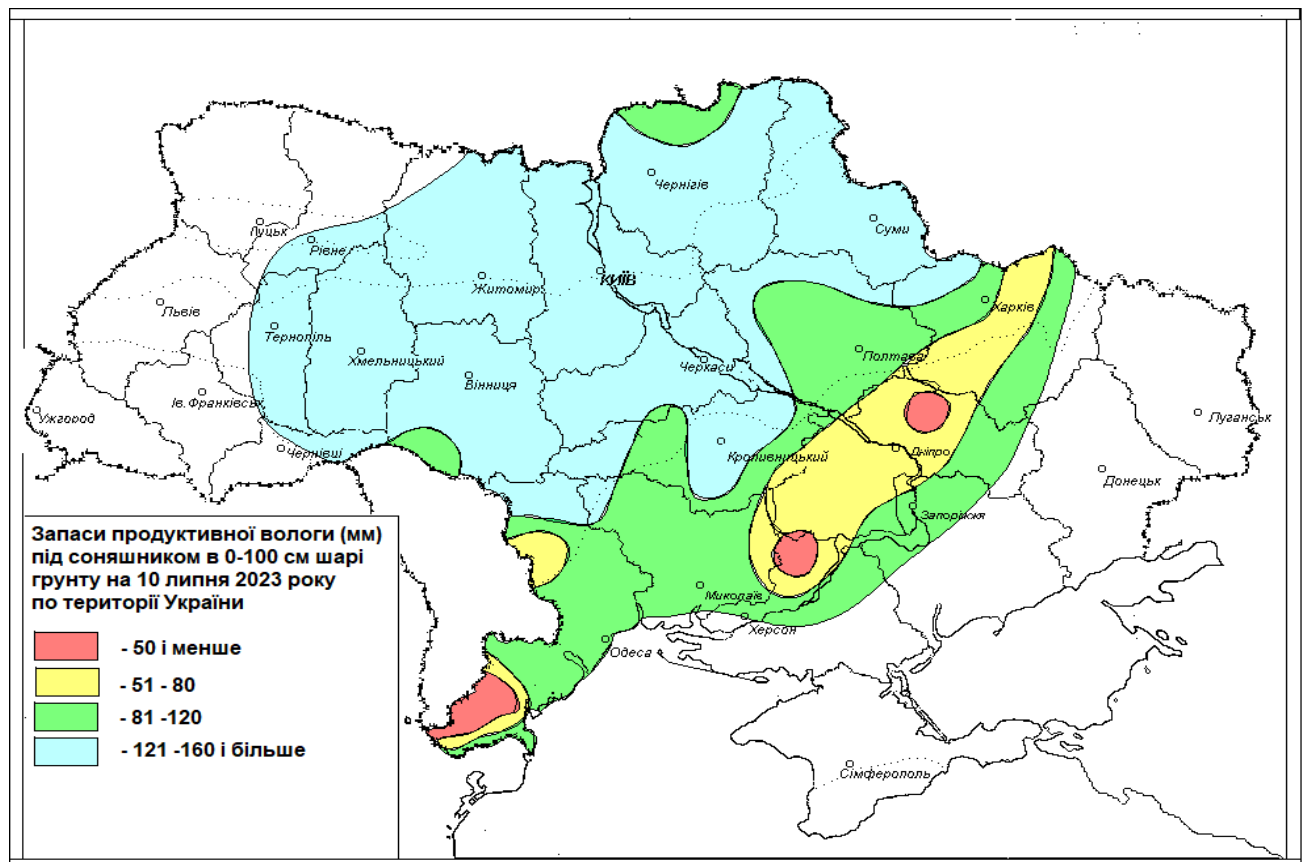

Рис.4 Запаси продуктивної вологи (мм) у метровому шарі ґрунту під соняшником за першу декаду липня 2023 року по території України

Ріст і розвиток сільськогосподарських культур

Озимина (жито, ячмінь, пшениця). Зерно озимих культур досягло воскової або повної стиглості майже на всій території. Лише на окремих площах західних та північних областей ще тривала молочна стиглість зерна. У південних та місцями центральних областях розпочалося або тривало збирання урожаю.

За визначенням агрометеорологів маса 1000 зерен озимої пшениці становила від 28 до 53 г, на кращих посівах – до 67 г; озимого ячменю - від 49 до 56 г. Відсоток щуплих зерен озимої пшениці та ячменю становив 1-10 %, на окремих площах Дніпропетровської області – до 30-40 %.

Стан посівів озимих культур на незібраних площах був переважно добрий та задовільний. В окремих районах Черкаської області відмічалось полягання рослин озимої пшениці через сильний вітер, зливи та град.

В **озимого ріпаку** насіння дозріло, місцями у західних та центральних областях його збирали.

Ранні ярові зернові культури. У **ярового ячменю** відмічались молочна, воскова та повна стиглість, у південних та центральних областях розпочалося збирання урожаю. На пізніх посівах північних областей тривало колосіння.

Кількість зерен в колосі коливалася від 15 до 27, відсоток щуплих зерен був у межах 10-20 %, на окремих площах Дніпропетровської області – до 30 %, маса 1000 зерен склала від 27 до 58 г.

Місцями у північних областях через значні зливи на посівах ярого ячменю відмічалось полягання рослин.

У **ярої пшениці** відмічалася молочна стиглість зерна. Стан посівів добрий.

У **вівса** відмічалася молочна стиглість зерна, на окремих площах північних областей тривало формування зерна. Кількість стебел з колосом становила від 325 до 1005 на 1 м². Стан посівів на більшості площ задовільний та добрий, на окремих полях Волинської області – незадовільний (через ураження рослин хворобами).

У **кукурудзи** на ранніх посівах розпочалося викидання волоті, місцями – цвітіння волоті, на решті посівів тривало листоутворення (7-13 та 15-19 листок). Середня маса рослин кукурудзи становила від 30 до 678 г в залежності від сорту та строків сівби. Стан посівів переважно добрий.

Гречка та просо. У гречки впродовж декади тривало масове цвітіння, у **проса** - колосіння. Стан круп'яних культур переважно добрий.

Зернобобові культури. Впродовж декади тривало досягання та збирання зерна гороху, на пізніх посівах ще тривало формування бобів. Маса 1000 зерен склала 148-266 г.

У сої відмічалися початок цвітіння та утворення бобів.

Стан посівів був переважно добрий. На окремих площах Одеської області відмічалася пошкодження рослин гороху сільськогосподарськими шкідниками, місцями у західних областях – листя сої побите градом.

У цукрових буряків відмічалася закриття міжрядь. Середня маса одного кореня становила від 90 до 320 г. Стан посівів добрий.

Соняшник. Упродовж декади у соняшнику тривало утворення суцвіть, у південних областях масово, на решті площ місцями, розпочалося його цвітіння. Середній діаметр кошику становив від 8 до 17 см.

Стан посівів переважно добрий, проте на окремих площах південних областей відмічалася пожовтіння рослин через засушливі умови, місцями механічне пошкодження листя соняшнику градом.

У картоплі тривало та закінчувалося цвітіння, у південних областях розпочалося збирання урожаю. Стан рослин переважно добрий.

В окремих районах західних, північних та центральних областей відмічалася пошкодження рослин хворобами та сільськогосподарськими шкідниками.

У багаторічних трав (конюшина, люцерна) впродовж декади відмічалася відростання отави після першого укусу, утворення суцвіть, цвітіння та другий укіс. Стан посівів добрий та задовільний.

Городні культури. Томати залежно від строків висадки розсади знаходилися у фазах завершення цвітіння, зеленої, місцями у південних та центральних областях - бланжевої стиглості. В огірків тривало цвітіння та збирання плодів. Залежно від строків висадки розсади у капусті тривало листоутворення, формування головки, на окремих площах відмічалася технічна стиглість ранньостиглих сортів та збирання урожаю.

Стан культур переважно добрий, місцями у західних областях відмічалася ураження сільськогосподарськими шкідниками томатів та капусти, у центральних областях – денне в'янення листя в огірків.

Сади. У груші, сливи та яблуні впродовж декади тривало формування, у абрикосу, вишні та персику – досягання плодів та їх збирання. У винограду тривало цвітіння.

Агromетeорoлoгiчний бюлeтeнь пo тeритopії Укрaїни

№ 19
2023 рік

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Український гідрометeорoлoгiчний центр, 2023 р.

Копіювання матеріалів цього видання без авторського дозволу заборонено, при використанні необхідно робити відповідні посилання.

Підписано до друку 12.07.2023 р. Формат 60x84/16. Папір ОФС
Ум.друк.арк.0,50 Обл.вид.арк.0,51. Тираж 3 Зам.

Відділ оперативної поліграфії
01030, Київ -30, вул. Золотоворітська, 6-в